Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ILLUSTRERADT NYASTE

SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 1.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 4 Januari 1852. Pris för år: 4 R:dr B:co. (VI årgången.

Marie Therese, hertiginna af Angoulême. Död den 19 Oktober.

Hertiginnan af Angoulême.

Marie Therese, hertiginna af Angoulême, dotter af den olycklige Ludvig XVI och den sköna, beklagansvärda Marie Antoinette, dog den 19:de Oktober 1851 i Frohsdorf. Född den 19 December 1778 i Versailles, skulle hon lefva för att tvenne gånger tömma landsförvisningens bittra kalk, och ännu ganska ung delade hon sina kungliga föräldrars fångenskap i conciergeriet. Marie Therese var endast 13 år gammal, då hon beträdde Temple, för att der inneslutas jemte sin fader, sin moder, sin broder och sin tant. Hon såg alla sina älskade falla såsom offer för terrorismen. Hennes fader halshöggs under guillotinen den 21 Januari 1793, hennes moder den 16 Okt. och hennes tant Elisabeth den 9 Maj 1794. Hennes broder dog i fängelse den 8 Juni 1795. Som bekant är blef hon, först efter mångårigt fängelse, utvexlad mot Lafayette, som hölls fången i Österrike. Hon begaf sig först till Wien, derefter i Maj 1798 till sin onkel (sedermera Ludvig XVIII) i Mitau, hvarest hon förmäldes med Carl X:s son, hertigen af Angoulême. Hertiginnan delade alla lidanden i hennes familj, som kringirrade på kontinenten samt sedermera uppehöll sig i England ända till restaurationen. 1814 och 1815 års tilldragelser återförde henne tillika med hennes familj, efter en mångårig landsflykt, åter till hennes fädernesland, hvarest hon egnade en sällsynt pietät åt sina föräldrars minne, sökte icke något inflytande vid hofvet, och egnade såväl sin förmögenhet som sin tid åt välgörande ändamål. Intrycken från hennes barndom hade påtryckt hela hennes väsen en prägel af djupt allvar och innerlig religiositet, hvilken förlänade henne styrka att afhålla sig från all hämnd mot hennes familjs fiender. Då hon 15 år sednare åter måste lemna Frankrike vistades hon oafbrutet vid Carl X:s hof och efter hans död år 1836 lefde hon i sällskap med grefve Chambord samt några trogna anhängare af den kungliga familjen, uti Frohsdorf.

Marie Therese ådagalade städse det lifligaste intresse för sitt fädernesland. De sista tilldragelserna isynnerhet synas hafva mäktigt inverkat på henne. Få dagar före sin död bevistade hon i slottskyrkan uti Frohsdorf en der hållen andaktsöfning till minne af hennes den 16 Oktober 1793 afrättade moder, och tillbragte hela dagen i bön. Hennes egenhändigt skrifna testamente bestämmer hennes nevö, hertigen af Bordeaux, till universal-arfvinge. Bland annat förekommer deruti följande: "Jag tackar kejsaren af Österrike för den asyl, som han skänkt mig och min familj, och jag tackar den kejserliga familjen för de bevis på vänskap och deltagande som den städse visat mig." — De fattiga i Frankrike, äfvensom hela

hennes tjenstepersonal, blefvo rikligen begåfvade. Hon har efterlemnat vigtiga memoirer öfver Ludvig XVI:s sista ögonblick.

Man kan i få ord skildra denna konungadotters lefnad. Från sin födelse till sin död var hon olycklig! Hennes hela lif var ett oafbrutet martyrium.

Enligt hennes önskan begrofs hennes lik i det nära Görtz belägna fransiskaner-klostret. I öster om staden Görtz, på en af vinrankor och kastanier yppigt bevuxen och med den rikaste vegetation betäckta kulle, ligger fransiskaner-klostret Castagnowizza. Der är Carl X begrafven, äfvensom hans son, hertigen af Angoulême, samt nu sednast dennes gemål, Marie Therese.

I den aflidna hertiginnan förenade sig själens och hjertats högsta adel, och alltid skall hon lefva i ett kärt och tacksamt minne.

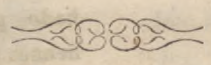

Gustaf den tredje och hans hof.

Historiska Skizzer.

(Forts. fr. N:o 52.)

Sedan han diskuterat hvarje artikel särskilt inför konungen, och erhållit hans gillande, ingaf han vanligen alla år en uppgift om hvad som var verkställdt och hvad som återstod att göra. Detta patriotiska nit erhöll under några år allt det afseende det förtjenade, och man kan icke neka att denna gren af styrelsen var den fruktbaraste på förträffliga ekonomiska inrättningar; men då åtskilliga föremål sedermera delade monarkens uppmärksamhet, tycktes han snart hafva mindre nöje af dessa slags samtal, och grefven, som fruktade att anses för efterhängsen, såg sig nödsakad att afstå från desamma.

Han hade likväl vunnit en vigtig omständighet, i det baron Liljencrantz genom honom sattes i spetsen för finans-departementet. Det var genom hans förmåga som han ännu tid efter annan kunde verkställa någon favorit-idé, så mycket mer som denne minister i början njöt ett oinskränkt förtroende från sin herres sida.

Men då grefve Scheffer intet kunde verka i styrelsen, förstod han att uppegga denna patriotiska anda som han sjelf hade skapat ibland sina medborgare. Ett samfund, föreslaget och stiftadt till en början af herr Modeer, och hvilket hade hushållsvetenskapen till föremål, fick ett nytt lif under grefvens ledning. Det erhöll konungens öppna bref, på titeln: Kongl. Patriotiska sällskapet, och han skänkte det en summa af omkring 25,000 R:dr såsom en grundfond, samt öfvertalade alla medlemmarne att betala en årlig afgift. Sedan detta exempel af den nitiske gynnaren blifvit följdt af flere andra, kunde samfundet utdela ett stort antal belöningar, icke allenast för de bästa svar å frågor som samfundet framställde öfver åtskillige ekonomiska ämnen, utan äfven för åkerbrukets utöfning, såsom träsks uttorkande, ängsskötsel, trädplantering, stengärdesgårdar &c.

Guldmedaljer utdelades af detta sällskap till personer som frälsat någon medborgares lif, isynnerhet till dem som lemnat verksam hjelp vid drunkningstillfällen. Med ett ord: det fanns icke något allmännyttigt föremål, eller någon menskligheta-handling som icke hörde till detta samfunds verksamhetsoffer.

Samfundets handlingar, sammanfattade af dess förste sekreterare, herr Modeer, innehålla flera ekonomiska, af sällskapet upptagne, afhandlingar, och de bästa svar å de hvarje år framställde frågor.

Den ekonomiska journalen, börjad af herr Rutel, sällskapets sekreterare, innehåller artiklar om den ekonomiska vetenskapens tillstånd och förkofran, jemte anmärkningar i åkerbruket, grundade på erfarenhet, och lämpade efter klimatet samt Sveriges läge. Hvarje månad utkom ett häfte af detta arbete; de tre första årgångarne skrefvos af den förstnämnde författaren, och fortsättningen af herr Modeer.

Alla dessa företag, uppmuntrade genom grefve Scheffer, äro lika många minnesstoder åt hans nit för det allmänna bästa. Det Patriotiska Sällskapet förevigade hans minne i en medalj, anmärkningsvärd för sin enkelhet och sinnebildens sanning. Den visar Minerva, föreställande odödligheten, med följande omskrift: *Quod patriæ studuit.*

Allmänt väl utgjorde ett föremål för hans passion, och hans omsorg för detsamma sträckte sig till grenar, som man ansåg alltför aflägsna från en statsmans och en hofmans uppmärksamhet.

Emedan det ålåg seraphimer-ordens kansler öfver-uppsigten öfver hospitalerna och sjukhusen i Sverige, blef grefve Scheffer ej förr iklädd denna höga värdighet, än han utöfvade sin pligt med så mycket nit, att man skulle trott att sjuka och fattiga voro de enda föremålen för hans omsorger. Det fanns knappt någon gammal ungkarl, af någon förmögenhet, som han icke, på ett eller annat sätt, förmådde att testamentera något till förmån för sina inrättningar. Flera manufakturer, hvarest den fattige handtverkaren kunde finna arbete till sitt uppehälle, hafva likaledes denne välgörande och ädelmodige man att tacka för sin tillvaro.

Tillgifven det vackra könet lika mycket af böjelse som af artighet, hörde han aldrig talas om en i fattigdom stadd qvinna, utan att tänka på medel att vara henne nyttig. Utan att tala om hans tjenster emot embetsmän, utbetalte han af sina egna medel ett stort antal pensioner till enkor och faderlösa barn, och testamenterade hela sin förmögenhet till en fristad för hederliga fruntimmer, beröfvade andra hjelpkällor. Före sin död hade han redan inköpt huset, och anslagit nödiga medel till tolf pensionärers underhåll, under grefvinnan Creutz' uppsigt, ett högst vördnadsvärdt fruntimmer, och syster till riks-rådet af samma namn. Han utvidgade äfven inkomsterna vid Wadstena stifts-inrättning, derigenom att han öfvertalade största delen af föräldrar att låta inskrifva sina döttrar, och att för ordens-tecknen betala en liten summa, hvilken snart ersattes genom hushållning i klädseln, som, fastän ganska prydlig, dock kostade mindre i anseende till dess enformighet, utesluten från modets och fantasiens inflytande. Desse inskrifningar ökade betydligt stiftets fond, och satte inrättningen i stånd att kunna mångdubbla pensionerna för fader- och moderlösa.

Om desse hans ädla omsorger förtjenade det täcka könets hela aktning, ägde han dessutom i högsta grad den lyckliga gåfvan att behaga detsamma.

I fruntimmers-sällskap var han ständigt mån om att leda samtalet i deras smak. Han tog den lifligaste del i allt hvad som angick dem, skämtade qvickt öfver de allvarsammaste ämnen, smickrade deras egenkärlek med den utsöktaste grannlagenhet, och förstod att gifva små skänker på ett sätt som förhöjde värdet af desamma. Allt detta, jemte en intagande glädtighet, ett behagligt utseende och en prydlighet som syntes utbredd öfver hela hans person, kunde ej förfela sin verkan.

Hans giftermål skedde det oaktadt mera till följe af öfverensstämmelse, än af smak. Den gamle general Düring, som hade beledsagat Carl XII under resan från Turkiet till Stralsund, önskade, innan han dog, att lemna sin dotter, som var arfvinge till en betydlig förmögenhet, ett värn, och tillbjöd grefve Scheffer, såsom den hederligaste man han kände, denna förening. Grefven, af erkänsla för den vördnadsvärde krigarens förtroende, antog förslaget; och churuväl kärlek icke från någondera sidan kom

i fråga, hade de för hvarandra en i allo beprövad aktning och vänskap. Grefvinnan, som dog före sin make, lemnade honom, genom testamente, i orubbad besittning af hela sin förmögenhet. Det är sannt att han slösade stora summor på byggnader, och på jordegendomarnes förbättring. Åkerbruket och trädgårdsskötseln utgjorde det förnämsta nöjet under hans sista lefnadsår; — finkänsliga menniskors vanliga tillflygt, sedan de tröttnat vid verlden, och blifvit botade för ärelystnaden. Landtlefnaden var otvifvelaktigt menniskans första bestämmelse, och genom åtskilliga omvägar återkommer hon slutligen till naturen. Landtlifvets lugn ger själen kraft att njuta naturens intryck och öppnar hjertat för menskligheten. En arrendator, som i staden besöker sin herre, är der intet annat än en arrendator, en lägre varelse, skapad för att bruka jorden, och att betala sina utskylder; men på landet är han menniska, och lika ädel som den adelsman, hvilken han föder genom sitt arbete.

Grefve Scheffer ansåg som ett nöje att emottaga sina underhafvande hos sig och till och med att umgås med dem. Besöken voro ej en enkel höflighet, utan en verklig välsignelse för dem som voro dess föremål; han underrättade sig med en väns hela deltagande om beskaffenheten af deras affärer. Om det fattades dem utvägar att betala sina arrenden, eller om de saknade uppfyllandet af ett behof, vore de säkra att få hjelp, så snart grefven blifvit öfvertygad om deras belägenhet. För att undvika allt utseende af partiskhet, gick han intet oftare till den ena än till den andra han besökte den ena efter den andra och då han slutat sin rond, började han den snart ånyo.

Desse voro hans morgon-promenader, hvilka han nästan hvarje dag gjorde för att hafva motion. Aldrig har någon fört en ordentligare lefnad. Vanligen uppsteg han klockan fem om morgnarna, upptände sjelf sin eld, skref sin post och förrättade andra angelägenheter, innan han ringde på sin kammartjenare. Klockan nio drack han sitt chocolad, kl. tio hade han fullbordat sin klädsel och var beredd att emottaga visiter; kl. elfva gick han ut på sin dagliga promenad, och kl. ett var han vanligtvis återkommen för att emottaga dem som voro bjudne till middag hos honom; han aflägsnade sig derpå ett ögonblick för att gifva befallningar i afseende på gästernas antal, och klockan två var maten på bordet.

Hvar och en kände husets ordning, och hvarken han eller hans vänner voro fullkomligen belåtne, då det inträffade att de kommo sednare; men efter första ögonblickets förlägenhet, återtog han sin glädtighet och intagande uppmärksamhet. Klockan fyra drog han sig undan till klockan sex, för att afgöra affärer, läsa något nyligen utkommet arbete, eller ock för att införa i sin journal hvad han fann värdigt sin uppmärksamhet. Några valda vänner voro de ende, hvilka han tillät att läsa denna journal. Författaren af dessa skizzer har sig icke bekant hvar detta manuscript numera finnes, men om det kommer att allmängöras, blir det, för den litterära verlden, en lika vigtig som intressant skänk. Det är skrifvet på fransyska, hvilket språk var honom kärast, ehuru han äfven förstod latin, italienska, engelska och tyska tillräckligt för att läsa klassiska författare på original-språken.

Han hade dock icke försummat sitt modersmål. Flera af hans offentliga tal anföras såsom mönster i vältaligheten; och hans "*Grundsatser för ekonomisk förvaltning*," innehållande ett förslag som han ville skulle antagas öfver hela hans fädernesland, framvisar en mängd ljusa omdömen och sköna uttryck, som lemna läsaren en dubbel tillfredsställelse.

Han hade längesedan afstått ifrån omskapningen af allmänna hushållningen i Sverige, då en rheumatisk sjukdom hotade ett lif som hade gjort menskligheten så mycken heder. Det enda som ännu låg honom om hjertat, var hans barmhertighetsinrättningar. Han önskade ej att lefva längre för annat, än att föröka deras fonder medelst besparingar i sina enskilta utgifter; men hans värdige broder hade den godheten att lugna honom i detta hänseende, i det de afstodo sina rättigheter till hans qvarlåtenskap, och lofvade derjemte att af hela sin förmåga bidraga till uppnåendet af hans ädelmodiga ändamål.

Under parti-regeringen i Sverige hade Scheffrarne ståndaktigt följt grefve Fersens grundsatser; och grefve Ulric Scheffer ansågs såsom grefve Ekeblads rätta efterträdare, långt innan denna händelse inträffade.

Efter omstöpningen af svenska konstitutionen, och sedan tvisterna emellan hofvet och adeln kommit i stället för de gamla faktionerna, ansågs grefve Fersen som hufvudman för det så kallade nationalpartiet; och Scheffrarne, hvilka en gång öppet förklarat sig till förmån för den monarkiska magten, förblefvo alltid denna grundsats trogne, gifvande till skäl, att detta var, enligt deras tanke, det bästa sättet att förena alla statens krafter för ett hufvudföremål, konungarikets oberoende. Och emedan de trodde detta vara nära förbundet med ordningen i penningeväsendet, ville de derföre uppoffra alla sina omsorger. Sedan en lång erfarenhet öfvertygat dem om obeständigheten af riksdagarnes utfärdade författningar, betraktade de konungen såsom det enda medlet att bringa deras afsigter till någon mognad, och att befästa statshushållningssystemet.

Allt hvad man kunnat förebrå dem, var att de för mycket uppoffrat enskiltes intressen för kronans. En punkt, hvari de fullkomligt öfverensstämde med grefve Fersens nya parti, var bibehållandet af freden med de angränsande magterna. Fruktan för ökade skatter å ena sidan, och åstundan att fullborda ett påbegynt verk å den andra, ledde till samma mål. Grefve Ulric Scheffer förklarade flere gånger att han skulle afsäga sig all befattning i styrelsen, samma ögonblick som det blef frågan om ett anfallskrig, och man förmodade att någon fruktan af den arten förorsakade hans afskedstagande. Han tillbringade sin tid, lika som hans äldste bror hade användt sina sista år, med fredliga sysselsättningar i sitt kabinett, och med omsorger i landthushållningen. Fältmarskalken baron Scheffer behöll sin tjenst, men utan att få något befäl under kriget; han lefde också ständigt på landet, upplifvad af samma välgörenhetsanda som hans äldste bror, besörjde han flere fattige adelsmäns uppfostran, och på sin bekostnad anställde han dem i tjenster.

General Horn tog så mycken del i händelserna 1772, att han till belöning erhöll grefvetiteln, blå bandet samt befälet öfver gardet till häst. Hans tillgifvenhet var så stor, att han skulle öfvergifvit sitt familjnamn, för att taga ett annat mer utmärkande, och hvilket tillkännagaf honom som konungens och revolutionens vän; men sedan konungen, ganska tillgifven gamla namn, hade ogillat denna nyhet, anhöll den nye grefven att åtminstone få sätta Gustaf III:s namnchiffer i sitt vapen, hvilket beviljades honom.

Man känner ej noga hvarföre detta nit åter kallnade, så framt ej orsaken var den att grefven var ledsen vid befälet öfver gardet till häst, hvilket han afstod till konungens bror, hertigen af Södermanland.

(Forts.)

Christi Kors.

(Katholsk legend.)

En gång då Adam blifvit sjuk, vandrade hans son Seth till paradisets portar, för att bedja om olja af barmhertighetens träd för att smörja honom med och dymedelst återgifva honom helsan. En engel skänkte honom då en qvist af det träd, af hvars frukt Adam hade ätit, med det löfte att hans fader skulle tillfriskna när den bar frukt. Då Seth kom tillbaka var Adam död; men qvisten planterade han på hans graf, — den växte och frodades ännu på konung Salomons tid. Denne lät nedhugga den, för att göra en pelare deraf till sitt palats; men den ville ingenstädes passa utan var än för stor, än för liten, och lades slutligen öfver en å, för att tjena som gångbräda. Då drottningen af Saba besökte Salomon, ville hon ej gå deröfver, ty hon förutsåg, att frälsaren skulle korsfästas på detta trä; hon föll på knä och tillbad det, och förkunnade om Kristus, att det judiska riket skulle tillintetgöras vid hans död. Salomon lät sänka trädet ned i jorden på det ställe, hvarest sedermera Bethesdas damm anlades, hvars vatten erhöll en helsogifvande kraft. Då tiden för Christi korsfästelse närmade sig, dykade trädet upp ur djupet, och judarne togo det nu till Christi kors.

Paradiset är funnet.

I tusentals år har man gissningsvis trott sig hafva funnit stället der paradiset låg; men ingen har ännu med bestämdhet kunnat säga: "det är der, och intet annat ställe!" O, J dårar! hafven J då ej insett, att hela jorden är indelad i dylika trädgårdar, hvilka endast vänta på, att menniskan der skall inflytta? Men menniskan har icke förr utvalt sig ett sådant Eden och der nedslagit sina bopålar, innan kunskapens träd på Godt och Ondt börjar uppvexa; och snart utbreder det sina grenar med sin förledande frukt, dock alltid under olika former på de olika ställena, och menniskan, alltid lika benägen att smaka på den forbjudna frukten, öfverträder snart Guds bud, som i evighet är beståndande, och måste i förtid lemna sitt Eden.

Söken derför ej längre efter ett inbilladt Eden. Hvarje fläck af Guds herrliga jord är ett sådant, och Sverige ej det sämsta. Och kunskapens träd kännen J, — hvarje samhälle har åtminstone ett, och i Sverige kallar man det — *Bränvinspanna!*

Hertiginnans af Angoulême begrafning i Castagnovizza vid Görtz, den 28 Oktober.

Industriutställningen i London.

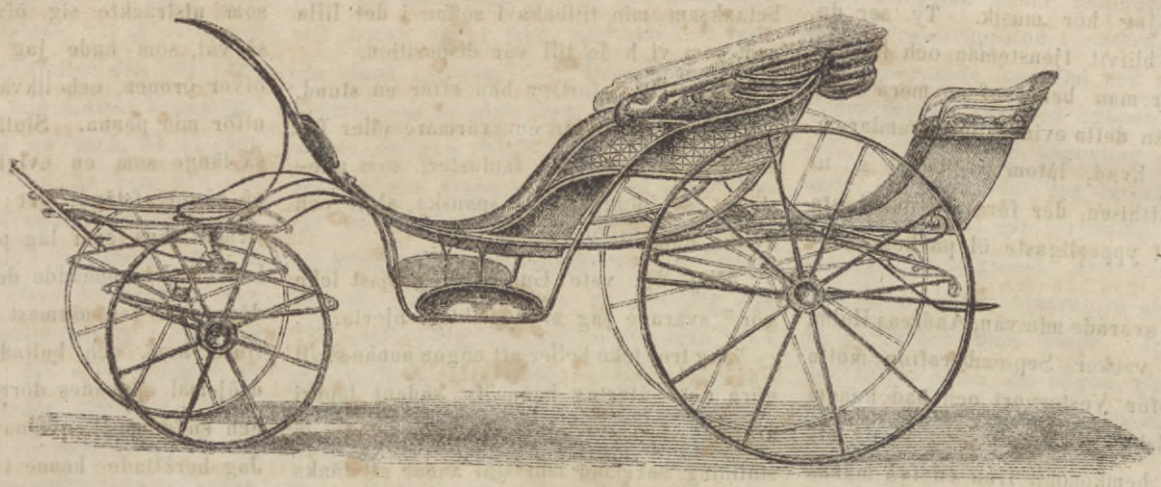

93. Phæton af Holmes i Derby.

94. Kristall-fontän af Freeman.

Ett Äfventyr.

I. Möen.

"Nej tack, min vän! Du känner mig ju i detta afseende. Jag blifver alltid sömnig då jag hör musik. Ty ser du, sedan man blifvit tjensteman och familjfader, så har man behof af en mera solid qvällsvard, än detta evinnerliga lirumlarum. Nej, vet du hvad, låtom oss hellre gå ut till Lars Matthisen, der får man den bästa beef och det ypperligaste öl på hela Seeland."

Sålunda svarade min vän, Andreas Holm, då jag en vacker Septemberafton mötte honom utanför Vesterport och bad honom göra mig sällskap till Tivoli. Jag visste att han nyligen hemkommit från en två månaders resa inom landet och var mycket nyfiken att få höra några rese-skizzer, ja kanske till och med ett eller annat äfventyr eller någon saga, som han kunde hafva upplefvat, eller hört berättas under resan.

Vi vandrade således ut till Lars Matthisen. Vi åto vår beef och tömde en butelj öl. Jag kände min vän. Jag lemnade honom i byn tills han förtärt två portioner beef och druckit två buteljer öl, hvarefter jag satte mitt pumpverk i rörelse; ty Andreas Holm är den ärligaste karl i verlden, men vill man hafva något ur honom, så får man behandla honom såsom de pumpar, i hvilka vattnet står mycket djupt, man får pumpa flera gånger innan man får något vatten. — Sedan jag underrättat mig om hvar han hade varit och hvilka familjer han besökt, ryckte jag fram med min hufvudfråga, om han hade upplefvat något ovanligt och äfventyrligt?

"Åhja, jag sköt en gång en fiskmås med reffelbössa på en andjagt," svarade han, "man gjorde mycket väsen af den saken, ehuru det icke var så fasligt mycket, ty det var en ren slump, och sådant kan ju hända en och hvar."

"Min bäste Andreas Holm," utropade jag otåligt, "jag träffade en gång såsom gosse, en sparf i högra ögat med strålen från en liten vattenspruta, och vill du kalla detta något äfventyrligt? — Nej, har du intet annat att berätta, så låtom oss dricka ut och gå vår väg!"

"Nånå, Pal Christian," svarade han, "du är ju så fasligt het på gröten. Om det icke genast flödar ifrån en, som böner från en katholsk prest, så rusar du i luften som en raket. Men det är icke min sak att fara fram med sådane stormsteg. Visserligen har jag upplefvat något besynnerligt, någonting högst eget, men allt kan icke komma fram på en gång."

Och härmed tände han på en cigarr, tömde ett helt glas öl och lutade sig med betänksam min tillbaka i soffan i det lilla rum som vi hade till vår disposition.

"Hör, Pål," fortfor han efter en stund, "anser du mig för en svärmare eller för en af dessa poetiska fantaster, som allestädes se skuggbilder, spanska slott och dylika dumheter?"

"Nej det vete Gud att jag visst icke gör," svarade jag af uppriktigt hjerta.

"Jag tror icke heller att någon annan skall göra det," återtog han, "ty sådant lappri är blott för sysslolösa hufvuden. I min ställning har man min själ annat att tänka på. — Dock, hvad jag har att säga, är så hemskt och rysligt och dertill så underligt att du säkert skall skratta åt mig, men det är min själ och salighet så sannt som att jag sitter här vid bordet, och jag var hvarken full eller galen."

Vid dessa ord blef min vän röd i ansigtet af ifver och slog med sin knutna hand i bordet, så att buteljerna klingade och glasen hoppade till af förskräckelse. Mitt hjerta klappade högt af nyfikenhet. Efter en kort paus, under hvilken Holm tömde ännu ett par glas öl och tycktes på ett ovanligt allvarsamt sätt sysselsatt med sina tankar, fortsatte han sin berättelse sålunda:

Jag hade länge haft lust att bese Möens klint. Nu för tiden skall ju hela verlden taga sådant der i betraktande och det var så harmligt både för mig och min hustru att vi aldrig kunde berätta det äfven vi besökt detta ställe. Vi reste således. Det var redan afton då vi passerade sundet, som skiljer Seland från Möen, och tjocka molnskyar vandrade så trögt och långsamt öfver himlen, liksom en flock jutska stutar. Vi skulle ett godt stycke in på ön, emedan vi ämnade besöka Peter Potter, som är prest der i trakten. Men länge hade vi icke färdats, innan blåsten tilltog, mörkret öfverföll oss och regnet utgjöt sig i strömmar. Pa en gång håller Peter, min kusk, stilla. "Husbonde," sade han, "jag tror vi farit vilse, och här är så mörkt, att jag icke en gång ser hästarne." — "Måtte fan anamma alla resor," röt jag, alldeles desperat; "kör på, men vält icke; hästarne kunna ju likaså väl springa som krypa i mörkret!"

Vår herre bevare mig från att någonsin mera resa på detta vis; det isar öfver min rygg likasom kallt vatten när jag bara tänker derpå. Vi hade kommit in i en skog på en aflägsen väg. Hästarne snafvade hvarje ögonblick på de trädrötter, som utsträckte sig öfver vägen; jag var så våt, som hade jag sittat i vatten upp öfver öronen, och likväl dröp ångstsvetten utför min panna. Slutligen — det dröjde så länge som en evighet — sågo vi ljus på något afstånd; det kom från ett långsträckt hus, som låg på sluttningen af en backe. Vi uppnådde det; jag gick till den dörr, som var närmast gafveln, hvarifrån ljuset kom, och bultade på. Efter något dröjsmål öppnades dörren med försiglighet, och en gammal qvinna stack ut hufvudet. Jag berättade henne i korthet vår olyckliga belägenhet och bad om nattlogis. Genom en låg förstuga inkommo vi i ett rum, som på samma gång utgjorde gummans stuga, sängkammare och kök, och hvilket hade ett så torftigt utseende, att jag uppriktigt sade till min hustru: "Gud ske lof, Therese, att vi superade på gästgifvaregården, ty här ser det visst icke öfverflödigt ut." — "Åh, kära Holm," svarade hon, "vi böra redan anse det för en lycka, att hafva erhållit tak öfver hufvudet och kunna sitta torra och trygga här inne, medan regnet och stormen rasa derute." — "Ja, du har rätt," sade jag, "men låtom oss komma i säng, så snart som möjligt, ty jag är så våt som en dränkt katt, och man är i stånd att få sig en vattensot på halsen af bara fuktighet; detta blefve en vacker historia!" — Emellertid gick den gamla qvinnan ut, sedan hon till vår vederqvickelse framsatt på bordet en bunke mjölk, för att ställa vårt nattläger i ordning. Efter en stund återkom hon, för att föra oss till den andra ändan af huset "till rummen," såsom hon uttryckte sig, der vi skulle nedslå våra bopålar för natten. Vi kommo först genom en dörr på motsatta sidan af den låga korridoren, genom hvilken vi först inkommit i huset. Vi stodo i en kammare, hvilken tycktes vara ett gömställe för alla slags husgeråd. Här öppnade gumman en gammal massiv ekedörr, försedd med en blank messingslås. Jag gjorde i tysthet den slutsatsen: att denna dörr förmodligen måtte föra till "rummen". Jag hade icke bedragit mig. Vi inkommo i en rymlig kammare, som, ehuru förfallen och öde, alldeles icke liknade den del vi förut sett af huset. Taket var gipsadt, minnesmärken efter fordom präk-

tiga tapeter hängde ned efter väggarne. Vid ett rundt bord stodo två gamla ländstolar, på hvilka man kunde se, att äfven de haft sin glansperiod; nu sågo de ut som tvenne riddare af den bedrötliga skepnaden. En bred stolpsäng, som ögonskenligen hörde till en nyare tid, prälade, väl uppfylld med bolstrar och dynor, utefter den ena väggen. — "Detta är min dotters brudsäng," sade den gamla med en suck, då vi sågo oss om i rummet, "nu är hon död och borta. Det är en förunderlig verld vi lefva i: de gamla begrafva de unga och det torra trädet gråter öfver det friska. Men Herrans vilja är outransaklig. Nu skall jag visa herrskapet det öfre gemaket, så kan det fördela bostaden efter behag." — Vi kommo åter ut i en smal gång, lik den som befann sig i den andra ändan af byggningen; vår värdinna öppnade ånyo en solid ekedörr och införde oss i "det öfre rummet." Man såg vid första ögonblicket, att det, i afseende på åldern, var en köttslig broder till det förra. Det var dock icke alldeles lika med detsamma. Tjocka svarta bjelkar lupo, parallelt med hvarandra, tätt under taket, och en brun panel betäckte väggarne. En stol, en säng och ett skåp, med förunderligt långa och krokiga ben samt spår af förgylda sirater utgjorde möblemanget i detta rum. "Men, huru kommer det sig, mor," sade jag, "att ni icke sjelf bebor dessa rum; de äro dock vida bättre än det usla kyffe som J har der nere i ändan af huset?" — "Ja, det har nog sina skäl," svarade hon, "dessutom äro dessa gemak icke byggda för fattigt folk, som mig och mina likar." — "Åh till fanders med edra gemak," utropade jag, "jag vånnar de blifvit byggda för kejsaren af Kina, så befinna de sig dock i edert hus och ni har fullkomlig rätt att begagna dem." — "Jag har," svarade hon, "bott dernere i fyratio år, der har Herran välsignat mig i min ungdom, hvarföre skulle jag nu göra förändring på mina gamla dagar och i min ensamhet? Dessa äro icke ämnade för menniskor af mitt stånd, och skriften säger: Inled oss icke i frestelse. Gud låte mig få lefva i fred intill min död der jag nu bor, det är allt hvad jag önskar." — "Ja, förnöjsamhet är en hufvuddygd, och hvar och en har sin smak, min goda gumma," anmärkte jag, "men är huset i säkerhet för tjufvar och röfvare? ty jag brukar att sofva som en sten, och de skulle kunna stjäla både mig och sängen ut igenom fönstret, utan att jag märkte det." — "Ja, för menniskor är herrskapet nog i säkerhet. Skälmarne veta att här endast bor nöd och fattigdom, och de hafva derföre ingen lust att bryta sig in här." — "Då är jag tillfreds, mor lilla," sade jag, "om menniskor af kött och blod bara vill lemna oss i fred, nog skola vi reda oss emot spökena." — "Den Herren vill bevara, han är utan fara; jag önskar herrskapet en god natt," sade vår värdinna i det hon neg djupt och lemnade oss. "Hör, vet du hvad, Andreas," sade min hustru till mig, sedan gumman gått sin väg, "låtom oss nu fördela rummen så, att jag och Charlotte (detta är, som du vet, min svägerska, hvilken åtföljde oss på resan) taga det nedre och du det här rummet i besittning. Men låt din dörr stå på glänt, ty jag är något ängslig; man kan icke veta, hvad som nattetid föregår i sådana gamla rum." Jag log öfver hennes fruktan och vi åtskiljdes.

Då jag hade aftagit mina våta kläder, befann jag mig alldeles väl till mods. Jag tände min pipa, ty jag har en ful vana, nemligen att jag alltid skall röka tobak, då jag går till sängs. Min hustru har ofta snubbat upp mig derföre, men min själ och Gud jag är i stånd att somna, om jag icke går rökande till sängs. Jag tände således min pipa och gjorde en liten rund kring rummet, för att se om allt var i sin ordning, ty ser du, det är aldrig ur vägen att iakttaga sådana små försigtighetsreglor. Klockan var öfver elfva. Stormen hade begynt att lägga sig. Månen gled öfver himlen på ryggen af en tjock sky och kastade sitt sken in i rummet. Då jag gick förbi det gamla skåpet tyckte jag mig se en remna gå ett stycke upp i panelet bakom detsamma. Ehuru det brakade i de murkna och krokiga benen, fick jag dock flyttadt det något till sidan, ty jag bemäktigades af en oförklarlig nyfikenhet att undersöka denna remna. Den lopp likformigt nedåt väggen; jag kände och tryckte, uppåt och nedåt och, tänk dig, min förvåning, plötsligen uppspringer en dörr. Jag hade nästan fallit baklänges med ljuset i handen. Men ett ögonblick härefter hade jag redan sansat mig; en gammal dörr slår visst icke ihjel någon menniska, sade jag leende till mig sjelf och öppnade den helt och hållet. Den förde till en nedåtgående, smal, hvälfd stentrappa. Hållande ljuset framför mig, steg jag långsamt och, jag kan icke neka det, med någon hjertklappning utföre denna trappa. Då jag emellertid kommit några steg ned, var gången spärrad; hvalfvet hade instörtat, jag kunde icke komma längre. En massa af grus, sand och tegelsten låg framför mig. Medan jag stod fördjupad i tankar öfver afsigten med denna gång kom ett stycke tegel att glida under min fot, hvarvid en sakta rörelse uppstod i massan, något sand och grus rasade långsamt ned mot golfvet. Under det att jag med ögonen följde detta ras, upptäckte jag någonting som glänste, under nedskridandet; jag fattade tag i det och upptog, till min förvåning, en lång och spetsig dolk ur gruset. Den var af poleradt stål, men nästan öfverhöljd af rost. För öfrigt är den utan värde. Du kan få se den hos mig om du någon gång kommer hem, ty jag stoppade den till mig, såsom en erinran af detta äfventyr."

"Sedan jag samlat mina tankar, sade jag till mig sjelf: här har varit en hemlig utgång, som nu sjunkit tillsammans. Denna dolk har blifvit förlorad vid något tillfälle och har kanske legat här mer än hundrade år. Här har kanske föregått kärleks-äfventyr, kanske har här ock passerat slagsmål. Det är alltihop. Det angår icke mig och skall min själ icke förstöra min nattro. Jag har ett godt samvete och är kunglig tjensteman och dermed basta. Nu vill jag sofva."

"Jag gick följaktligen till sängs. Min pipa var läns. Jag föll i sömn."

Här gjorde min vän en paus, lade bort sin cigarr och lutade sig med en hemlighetsfull min emot mig. "Hvad jag nu har att berätta är så underbart," fortfor han, under det hans ansigte blef dödsblekt och håren reste sig på hans hufvud, "att jag tror att jag snart blefve ett dårhushjon om jag länge grubblade öfver den saken. Och jag såg det, jag sof intet. Jag var tvertom alltför vaken och jag var hvarken full eller galen. Dock, jag vill icke sätta ditt tålamod på prof. Jag skall berätta saken i all korthet. Jag kunde väl hafva sofvit omkring en timma, då jag väcktes, såsom det tycktes mig af ett dämpadt skrik. Jag for upp och gnuggade ögonen; men allt var stilla, man kunde hört en synål falla mot golfvet. Rummet var klart upplyst af månskenet; jag kunde hafva läsit en tidning derinne utan ljus, skulle jag tro.

(Forts.)

En Snabblöpning.

En Snabblöpning.

Ännu för några år sedan ansågs det för en omöjlighet att på tusen timmar springa tusen mil. För några veckor sedan har den engelske snabblöparen Richard Manks ådagalagt möjligheten af en dubbelt så stor hastighet, i det han på Surrey Cricket Ground i Kennington, tillryggalagt tusen engelska mil på lika många halftimmar. Manks började sin snabblöpning Fredagen den 26:te Sept., men påföljande Måndagen sjuknade han plötsligen och måste derföre uppskjuta fortsättningen, sedan han redan sprungit 120 mil. I 14 dagars tid låg han under läkare-behandling. Sedan han åter blifvit frisk började han ånyo sin snabblöpning och hade tillryggalagt de första 100 milen Söndags-afton, kl. 4 tim. 43 min. 15 sek., det andra hundratalet mil Tisdagen, kl. 7 tim. 44 min. 10 sek., det tredje Thorsdagen, kl. 9 tim. 44 min. 45 sek. eft. m., det fjerde Lördagen, kl. 11 tim. 45 min. 16 sek., det femte Måndagen den 20 Okt., kl. 1 tim. 44 min. 16 sek. f. m.; det sjette, Onsdagen kl. 3 tim. 47 min. 10 sek.; det sjunde, Lördagen kl. 5 tim. 44 min. 16 sek.; det åttonde, Måndagen kl. 7 tim. 44 min. 30 sek. f. m.; det nionde, Onsdagen kl. 9 tim. 45 min. 15 sek. f. m.; den 950:de milen om Thorsdagen kl. 10 tim. 45 min. 20 sek. f. m. och slutligen det tionde Fredagen den 31 Okt. kl. 10 tim. 30 min. f. m.

Tills den 15 Oktober fortfor vädret att vara vackert, men sedan regnade det en hel dag; derpå blef det åter vackert ända tills den 28 Okt., då ett 6 timmars ihållande regn uppkom. Detta var ett svårt hinder för den då nästan alldeles utmattade snabblöparen, och man fruktade redan att han icke skulle kunna tillryggalägga hela det bestämda mil-antalet; men Manks sprang dock i trots af alla hinder och svårigheter samt oaktadt alla blåsor på fötterna och smärtor i benen. På Onsdagen klarnade åter vädret, men marken var så slipprig att, ehuru den blifvit beströdd med sågspån, Manks behöfde 2 à 3 minuter mera än vanligt för hvarje mil. En kirurg måste uppskära blåsorna på hans fötter, hvarpå han ombytte skor och sprang sedan vidare. Natten till Thorsdagen regnade det så starkt att Manks då icke kunde fortsätta sin snabblöpning. Thorsdagens morgon medförde solsken, och den sista af de 1000 milen tillryggaladès på 7 minuter 40 sekunder i närvaro af öfver 3000 åskådare.

Inberäknadt tiden för spisning, tvättning, klädombyte, o. s. v., behöfde han per medium 5 timmar för 100 mil. De första 300 milen sprang han med en hastighet af en mil på 14 minuter. De nästa 300 milen kostade honom 16 minuter och de sista 400, 16 min. 30 sek. per mil.

Efter fulländandet af sin snabblöpning förklarade Manks, att han aldrig mera vågade försöka en så utomordentlig ansträngning. Fredagen kl. ½ 3 ville han icke taga ett steg, gret som ett barn och sade: nu förmår jag ej mera. J viljen väl icke döda mig. Men slutligen uppmuntrades han att fortfara och lyckades fullkomligt i sin föresatta snabblöpning.

ANMÄLAN.

Illustreradt nyaste Söndagsmagasin fortsättes innevarande år utan någon förhöjning i priset, **4** R:dr B:co för hela året, antingen man prenumererar på Postkontor, Boklåda eller hos undertecknad.

Vid årets slut erhålla prenumeranter såsom premie:

Fälttågen 1848, 49, 50,

med illustrationer.

Öfversättning från Danskan.

Anm. Detta arbete kostar på originalspråket 2 R:dr 24 sk. B:co; beräknar man nu härtill Postförvaltare-arfvodet: 1 R:dr B:co och Stämpelafgiften 13 sk. så har man Söndagsmagasinet för 11 sk. B:co, hvilket tycks vara ganska billigt för 52 nummer om åtta 3-spaltiga foliosidor.

Götheborg den 4 Jan. 1852.

C. Petersen.

Nästa N:o utgifves den 11 Januari.

C. Petersens Officin, 1852.